

Souhrn

Klinické aspekty onemocnění dlaždicobuněčným karcinomem dutiny ústní a rtu

Úvod: Incidence zhoubných nádorů hlavy a krku je v České republice na vzestupu. Prognóza tohoto onemocnění se i přes pokroky v léčbě v posledních několika dekádách výrazně nelepší. Tato studie zkoumá vliv relevantních klinických a demografických faktorů na přežití souboru pacientů s dlaždicobuněčným karcinomem dutiny ústní (DK DÚ).

Materiál a metodika: Do retrospektivní deskriptivní studie bylo zahrnuto 200 pacientů s DK DÚ diagnostikovaných a léčených na Stomatologické klinice LF UK a FN v Hradci Králové v období 1988-2008. Sledované parametry byly pohlaví a věk pacienta, životní návyky včetně známých rizikových faktorů, lokalizace nádoru, mikroskopická diagnóza, stádium onemocnění, primární léčebná metoda a úmrtí v/bez souvislosti s nádorovým onemocněním. Analýza přežití byla provedena pomocí Kaplanovy-Meierovy metody a Coxova modelu progresivního rizika.

Výsledky: Medián délky sledování pacientů byl 28 měsíců (rozmezí 1-242 měsíců). Poměr mužů a žen činil 2,1:1. Průměrný věk pacientů byl 62 let (SD=12). Nejčastěji se vyskytovaly dlaždicobuněčné karcinomy spodiny ústní (51 případů, 25,5 %) a dolního rtu (47 případů, 23,5 %). U 104 pacientů (52,0 %) byl nádor diagnostikován v pozdním stádiu (TNM stádia III a IV). Nejvíce pacientů (87 jedinců, 43,5 %) bylo léčeno chirurgicky. K lokoregionální recidivě došlo u 77 pacientů (38,5 %). Během doby sledování zemřelo celkem 106 pacientů (53,0 %), z toho v souvislosti s nádorem 74 pacientů (37,0 %). Celkové 5leté přežití činilo 45 %, nádorově specifické 5leté přežití pak 58 %. V univariabilní analýze měly na nádorově specifické přežití statisticky významný vliv stádium onemocnění, anatomická lokalizace, metastatické postižení regionálních mízních uzlin, stupeň nádorové diference, stav resekcí okrajů, přítomnost jiného nádorového onemocnění a bydliště pacienta. Pacienti s intraorálním karcinomem měli 8,7krát vyšší riziko úmrtí na DK DÚ než pacienti s karcinomem rtu. Pacienti diagnostikovaní v pozdních stádiích měli 4,1krát vyšší riziko úmrtí na DK DÚ než pacienti s nádorem v časném stádiu (I, II).

Závěr: Prognóza karcinomů rtu byla významně lepší než prognóza intraorálních DK DÚ. Prognóza DK DÚ se výrazně zhoršuje se stádiem onemocnění.

Klíčová slova: Dutina ústní, nádory hlavy a krku, dlaždicobuněčný karcinom, přežití